

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

De Libro Psalmorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

Etus coram populis. Quis non videt hæc vi detorquenda esse, ut istis accommodentur? Demus tamen nihil interesse: quis miretur eandem sententiam ab uno & eodem Scriptore bis esse usurpata? Deum quidem id homini dixisse ait, verum non in colloquio cum Mose habitis, at potius cum mentes hominum intus voce sua interpellat; quam cum audierimus, corda nostra obdurari vetat. Fortasse & Jobo fuerat id à Deo significatum per somnia aut visa; cuiusmodi multa & hic & alias sæpe hominum animis ante Legem latam objiciebantur.

D E L I B R O P S A L M O R U M .

- I. *Disputatur de Auctore libri Psalmorum. Variæ opiniones proponuntur.*
 II. *Plures variis temporibus fuisse videntur Libri hujus scriptores.* III. *Esdra numerum Psalmorum determinavit, eorumque volumen in Canonem dedicavit.* IV. *Probatur argumentis.* V. *Queritur cur ordo Psalmorum à temporum ordine discrepet.* VI. *Probatur Libri Psalmorum γρηγόριος & antiquitas.* VII. *Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum.* VIII. *Secundum argumentum.* IX. *Tertium argumentum.* X. *Disputatur de Psalterio Salomonis à Johanne Ludovico de La Cerda edito.*

Disputatur de Auctore libri Psalmorum. Variæ opiniones proponuntur.

Hilar. Prolog. in Psalm. Philastr. Hæret. 126.

August. De civitate Dei, libr. 17. cap. 14.

Plures variis temporibus fuisse videntur Libri hujus Scriptores.

Joseph. Antiq. libr. 1. cap. 1. & libr. 5. cap. 1.

I. **S**CIAMUS errare eos, qui omnes Psalmos David arbitrantur, & non eorum quorum nominibus inscripti sunt. Verba sunt Hieronymi ad Cyprianum scribens, & in ejus gratiam Psalmum octogesimum nonum explanantis; quem Psalmum cum sequentibus decem à Mose scriptum esse docet. Clariora etiam hæc ex ejusdem Epistola ad Sophronium: *Psalmos omnes eorum testatur Auctorum, qui ponuntur in titulis, David scilicet, Asaph, & Idithun, filiorum Core, Eman Ezrabita, Moysi, & Salomonis, & reliquorum quos Esdras primo volumine comprehendit.* Eandem tuctur doctrinam Auctor Synopsæ quæ Athanasio tribuitur; eandem & Hilarius. Par est sententia R. Davidis Kimchi, & magnæ Rabbiorum partis. Contra it vero Theodoretus, alique complures, qua veteres, qua nuperi: iique unicum Psalmorum omnium auctorem, Davidem agnoscunt. Philastrius etiam inter Hæreticos locat, qui secus senserit. At titubabat Augustinus, nunc totum Psalterii opus uni Davidi adscribens, velut in libris De civitate Dei; nunc novem solum Davidis proprios esse statuens, reliquos quatuor Cantorum, quos ipse ad id selegerat, velut in dissertatione ad titulum primi Psalmi. Variæ utrimque afferuntur rationes, quarum præcipua pars in sequentibus excutietur.

II. Certum est jam inde à vetustissimis temporibus, ipso etiam Noachico Diluvio antiquioribus, homines Dei præconia, victorias suas, & si quæ sibi prospera evenissent, hymnis, psalmis, choris ac tripudiis, tympanis etiam, tubis, citharis, alioque musico choragio celebrare fuisse solitos. Certum quoque carminum illorum compositionem viros aliquot ingenio ac eruditione præstantes in se recepisse, id quod de Mose non semel, ac de ipsius sorore Maria legimus. Certum etiam hoc hominum genus divino sæpe afflatum numine multa prædixisse. Talis Moses, talis & David, & Jeremias, & Ezechiel, & Aggeus, & Zacharias. Certum præterea carmina hujusmodi, eaque potissimum quæ Deo essent dicata, crebra recitatione ita fuisse per-vulgata, ut ea sibi plurimi describerent, curæque præsertim Levitis fuisse, uti exemplaria eorum, quæ Dei celebrarent laudes, in Templi tabulariis servarentur inter sacra Volumina, quæ in Templo fuisse recondita & custodita non uno loco Josephus assererat. Hinc deprompta Cantica pleraque, quæ in Libris sanctis vel descripta sunt vel memorata. Hinc certa quædam pro tempore selecta à Levitis, quæ Symphoniaci in Templo cantarent. Singulis porro Hymnis auctorum nomina crediderim fuisse adscripta, eorumque nominum partem aliquam temporum lapsu & hominum oblivione, aut librariorum oscitantia intercidisse. Atque hinc porro evenit, ut Psalmi aliquot sint ἀνεπιγραφῶς & ἀδιστάτοις. Cum autem penum hunc Psalmorum locupletare satageret, quisquis poetica erat arte instructus, valde eum crevisse probabile est; quem deinde in immensum auxerunt David & Salomon, collato illuc magno carminum numero; ne videlicet tantis impensis fundata ab eis domus Dei, tot ditata donariis, hac quoque parte liberalitatem eorum ac munificentiam desideraret. Ipse potissimum David in veterum Hymnis recognoscendis ac digerendis, suis adjungendis, choris Sympho-

nem dedica-
vit.

Hilar. Prolog.
Explan. in Psal.

Probatnr ar-
gumentis.

August. De ci-
vit. Dei, libr.
17. cap. 14.

August. De ci-
vit. Dei, libr.
17. cap. 14.
Matth. 22. 42.
& seq.

Virgil. Ecl. 6.
& Georg. libr.
2.

Horat. Carm.
libr. 2. Od. 1.

Orig. libr. 1.
deci. 47.

censebat, eos in unum redegisse volumen, & in Canonem sacrorum Librorum dedicasse, neque illuc postea ullos accessisse Psalmos, quod fuisse creditum video aliquibus, qui septuagesimum quartum, septuagesimum octavum, & septuagesimum nonum Antiochi temporibus adscribunt. Nam totidem, quot nunc extant, interpretati sunt Septuaginta Senes Antiocho vetustiores, uti prisca traditionibus, teste Hilario, ferebatur.

IV. Opinioni, quam hic proponimus, præcipua capita sacra ipsius Scripturæ testimoniis confirmantur. Quæ quoniam fere sunt in propatulo, & obvia unicuique, supervacaneum foret ea colligere. Reliqua vero probantur ex ipsis Psalmorum lemmatis, quibus eorum Auctores indicantur, aut ex difertis Psalmorum verbis, rebusque illic aperte narratis, unde ipsorum ætas deprehenditur. Tales ii sunt, quorum capita proxime attulimus: eos si quis perlegat accurate, rerum, quarum gratia scripti sunt, à Davidicis temporibus longe distitarum clarissima cernet monumenta. Centesimum tricesimum sextum adducam in exemplum. Quis enim Davidis ævo accomodari ea possunt: *Super flumina Babylonis, illic sedimus & flevimus, cum recordaremur Sion:* ac sequentia etiam, quæ palam edocent, & qui loquantur, captivi nempe, & cujates, Hierosolymis nempe & Sione profecti; & à quibus capti, nempe à Babyloniis, & quo deducti, nempe Babylonem. Quæ si quis ad Davidis ætatem referre nitatur, idem Atarim in Parthia, Tigrim in Germania reperire possit. Par de centesimo vice-simo quinto, atque aliis porro, quos supra indicavimus, esto iudicium. Augustinus qui in libris De civitate Dei totum Psalmorum opus uni Davidi acceptum refert, hæc eum propheticè vaticinatum fuisse ait, quemadmodum Josiæ regis non futurum duntaxat ortum & regnum, sed nomen quoque Propheta quidam trecentis ante eventum annis prænuntiavit. Sed quorsum ad propheticas vaticinationes & miracula recurremus, cum nulla nos eo cogat necessitas? Existimet Lector æquus, utra præferenda sit sententia, vel quæ rationibus pugnet, vel quæ excogitatis miraculis se tueri cogatur. Sed & ex Psalmorum plurimorum lemmatis, ut dixi, de eorum quoque ætate fieri arbitrium potest. Velut ex illo, quod centesimo tricesimo sexto præfixum est: *Psalmus David, Jeremia:* apud Septuaginta: *ᾠδὴ δαβὶδ, ἱερουσαίου*, manifestum est. Psalmum hunc Davidi adscribi non posse, & Jeremia temporibus compositum fuisse. Verum quæsi verit aliquis, qui hæc Babylone concini potuerint à Jeremia, quem illuc cum aliis captivis deportatum non fuisse constat. Equidem à Jeremia ad captivos transmissum opinor, quem calamitati eorum deploranda lucubraverat. Psalmi sequenti hoc lemma præscribunt editiones Septuaginta Interpretum: *ᾠδὴ δαβὶδ, ἀψαλτὸν καὶ ζαχαρίου*. Per genitivum casum plane videntur Psalmi Auctores significari. Quid hoc est igitur, *ᾠδὴ δαβὶδ*; Ebraica habent, *דָּוִד*; Vulgata, *Ipsi David*. Sic alibi, *לְאַסָּה*, *ᾠδὴ ἀσά*: & *לְבְנֵי קָרַח*; Septuaginta, *ὠδὴς ὁσῆ καὶ κάρη*; Vulgata, *Filiis Core*. Existimat Synopsos Auctor, quicumque Psalmi ita inscripti sunt, *ᾠδὴ δαβὶδ*, hoc est, *Ipsi David*, ab aliis lucubratos, Davidis personæ fuisse aptatos. Sententiam hanc refellit Augustinus Sospitatoris ipsius oraculo, qui Psalmum centesimum nonum Davidi tribuit, cum inscriptus sit, *Ipsi David*. Censuerunt vetustiores Magistri, quicumque Psalmus præfixum haberet hoc lemma, *דָּוִד*, Davidem auctorem habuisse: verum hanc quoque opinionem rejicit Aben Ezra, & à Davide scriptum, aut Davidi adscriptum statuit: quibus addi velim, aut ex ejus formula & exemplo lucubratum esse. Id si sit, quod veri sane perquam simile est, jam liquet cur Psalmus centesimus tricesimus sextus ita inscriptus sit: *ᾠδὴ δαβὶδ, ἱερουσαίου*, nimirum ut à Jeremia scriptus significetur ad Psalmorum Davidis exemplum, ac si diceres, Psalmus Davidicus Jeremia. Ita *Syracosis versu* ludere se dicebat Virgilius, cum ad exemplum Theocriti Eclogas scriberet: ita & *Astræum carmen* se per oppida Romana canere, cum ad Hesiodi imitationem Georgica componeret: ita & *Cæcæ nenia* munera retractare se aiebat Horatius, cum Simonidem Ceum imitaretur. Psalmum centesimum undecimum Agæo & Zachariæ tribuit Vulgata Editio, necnon & centesimum quadragesimum quintum. Hunc & sequentes duos iisdem adscribunt Interpretes Septuaginta. Psalmi sexagesimo quarto hunc præfigit titulum Vulgata Editio: *Psalmus David, Canticum Jeremia & Ezechielis populo transfmigrationis, cum inciperent exire*. Hunc & quædam Septuaginta Interpretum editiones præferunt. Psalmi septuagesimi lemma hoc est: *Psalmus David, filiorum Jonadab & priorum captivorum*; quod & apud Septuaginta Interpretes reperitur, & ad Joachinum regem Juda Babylonem à Nabuchodonosore deportatum sine dubio refertur. Ebraei Salomonem septuagesimi secundi Psalmi auctorem esse ferunt, quidam Psalmorum trium, plurimum etiam alii; Origenes Psalmorum graduum. Psalmi octogesimi noni titulus hic est: *Oratio Moysi hominis Dei*, quem & Septuaginta Senum interpretatio & Ebraica exemplaria exhibent; & Psalmum ipsum

ipsum Ebraei magno consensu volunt à Mose fuisse cantatum, cum Deum placare vellent, Israëlitis iratum propter excitatam inter eos ab exploratoribus Terræ sanctæ seditionem. Accedit ad hanc sententiam Hieronymus in Epistola ad Cyprianum. Mofi itidem sequentes decem Psalmos adscribunt Ebraei; adscribunt & Hilarius, & Hieronymus, cum tamen de nonagesimo octavo Psalmo verum id esse non possit, ut pote in quo fit Samuelis mentio. Nisi Moses ille fortasse unus fuerit ex cantoribus David, ut visum est Aben Ezra: cui ne assentiar facit additum illud elogium, *Homini Dei*, quod & in sacris Literis alias Mofi tribui solet, & virum pietate insignem notat. Nam quod respondent Hilarius, Hieronymus, & Augustinus, propheticè id à Mose scriptum, salvo sanctorum Patrum honore, sine causa mihi videtur dictum. Promptius enim & tolerabilius est, Psalmum illum contra Ebraeorum auctoritatem abjudicare Mofi, quam nulla urgente necessitate miracula & divinos vaticiniorum afflatus comminisci. Psalmum nonagesimum secundum, Adami canticum appellant Ebraei, & ab Adamo decantatum somniant matutinis primi sabbathi horis, cum serotinis diei antecedentis esset creatus. Auctor R. David Kimchi. Adde reliquos adscriptos Idithun, filiis Core, Asaph, Eman Ezrahita, & Ethan Ezrahita, quem *Ἐπι τῆς μετακίσεως βαβυλωνίως* vixisse quidam suspicati sunt, sed falso, ut docent Interpretes, quos ne longior sim, adiri jubeo. Valde etiam falleretur, si quis crederet hunc esse Ethanem Levitem, Casaiæ filium, quem ex instituto ac jussu Davidis musicam artem tractasse Parahipomena asserverat: hic enim Levites fuit, ille de tribu Judæ. Huc facit insigne Thalmudis & Masoræ testimonium, quo Psalmi omnes ab Adamo, Melchisedeco, Abrahamo, Mose, Emame, Idithuno, Asapho, & tribus Core filiis, Asere, Elcana, & Abiasapho, Mosis consanguineis & coævis dicuntur elaborati; à Davide vero in unum volumen collecti. Kimchio ad eandem sententiam præluxerunt Thalmudista. Is autem addit à Davide ipso in quinque libros divisum esse Psalterium, *ὅσα εἰς τὸ ἄλλο πνεύματι* adeo ut sit alter Pentateuchus: inquit Epiphanius. Psalmi vero *ἀνεπιγράφοι* cui tribuendi sint, non levem esse inter Rabbinos controversiam testatur Aben Ezra. Hæc cum ita sint, liquidum est optima me ratione dixisse, non unius Auctoris esse, Davidis nimirum, Psalmos omnes, sed cantorum complurium.

V. Quod ad ordinem Psalmorum attinet, qui à serie temporum palam discrepat, existimasse quosdam refert Philastrius, eo ordine dispositos fuisse Psalmos à Sapientibus post Captivitatem, quo à sanctis viris reperti sunt; fortuito nempe, & tumultuario, cum Ethnici antea, dum rerum potirentur, conquistos eos cremassent, & funditus abolere tentassent. Mihi vero ea incessit suspicio, hoc ordine fuisse ab Esdra & Synagoga magna digestos, quo in Templo canebantur; prout nempe vel anniversariæ festivitates, vel sacrorum ratio postulabat. Inde est quod collocatæ ab Esdra in ordinandis Psalmis operæ Ebraei non meminerunt: quippe Psalmos neque ipse, neque Synagoga magna digessit, sed quem in iis servari solere comperit ordinem, eundem retinuit. At cum ait Auctor Synopsæ Esdræ in ordinem Psalmos disposuisse, eum intellige, quem usus Templi, non temporum series desiderabat. Inde est etiam quod nullas numerorum notas his Psalmis Ebraei veteres præfigebant, & quod prisce traditiones ferunt, auctore Hilario, in compositos eos, nec pro temporum diversitate digestos, Esdræ in unum volumen retulisse. Quod autem ex iisdem traditionibus subjungit Hilarius, Septuaginta Senes in numerum & ordinem Psalmos redegisse, singulos quosque iis numeris adjungentes, quorum efficientia & vis argumento suo responderet, parum solidum est, quod cum pace & reverentia sanctissimi viri dictum velim. Nihil credibilius est quod subnectit, priores quinquaginta Psalmos iis convenire, qui à virtus sese ad meliorem frugem recipiunt; sequentes quinquaginta iis, qui jam aliquos fecerunt in pietate progressus; iis denique reliquos, qui ad summum virtutis apicem evasere. Vanis itidem virtutis ac pietatis gradibus vulgatam ac celebrem Psalmorum in quinque partes divisionem fusa dissertatione accommodat Gregorius Nyssenus, & ad animorum emendationem, non ordinem temporum respexit se vult, qui Psalmos ita digesserunt. At hæc quantumvis pie cogitata, vel sola eorum lectio aperte refellit. Sed nec inter classium singularum Psalmos ullam temporum rationem habitam videmus, quod facere potuisset Esdras, etiam si varios pietatis gradus spectasset. Cæterum partitionem illam Psalterii in partes quinque, quam ab Ebraeis usurpari aient Hilarius & Hieronymus, & quæ in eorum Libris hodieque adnotatur, Machabaicis temporibus haudquaquam vetustiore reor.

VI. Quod attinet ad Libri hujus *ῥησιόματα* & antiquitatem, ea juxta principia nostra facile statuitur: genuinum quippe ab omnibus proxime & continuata serie sequentibus ætatibus esse habitum probatur primum capite vicesimo secundo libri secundum *ῥησιό-*

Hilar. Prol. in Psalm.
Hieron. Epist. ad Cypri.

Augustin. De civit. Dei lib. 17. cap. 14.

1. Par. 17. 17.
19.
Thalm. bab. bathr. cap. 1.

Epiph. De pond. & mens.

Quarintur cur
ordo Psalmo-
rum à tempo-
rum ordine
discret.
Philast. Hæz.
116.

Hilar. Prol. in Psalm.

Greg. Nyss. l. 1. in Psalm. cap. 5. & lib. 2. cap. 11.

Hilar. Prol. in Psalm.
Hieron. Epist. ad Sophr. & ad Cyprian.
Probatum libri Psalmo-
rum ῥησιό-

- me & anti-
quitas
2. Sam. 23. 1.
1. Reg. 16. 18.
& seq.
1. Par. 7. 6.
2. Par. 5. 13. &
20. 21.
1. Efdra. 3. 11.
Judith. 13. 21.
Jerem. 33. 11.
Dan. 3. 89.
2. Par. 23. 18.
2. Par. 29. 16.
1. Efdra. 3. 10.
11.
- Ecdi. 47. 15.
2. Mach. 2. 11.
- Jerem. 17. 7.
- Isa. 38. 18.
- Pfalms. 6. 6.
- Pfalms. 17. 43.
2. Sam. 22. 43.
- Prou. 16. 5.
- Ecdi. 4. 17.
- Pfalms. 50. 18.
& seq.
- Isa. 52. 10.
- Pfalms. 97. 1. 3.
- Thren. 3. 19.
- Pfalms. 101. 13.
- Isa. 50. 9. & 51.
6.
- Pfalms. 101. 25.
& seq.
- Amos 9. 2.
- Pfalms. 139. 3.
- Pfalms. 141. 4.
- Thren. 3. 6.
- Matth. 13. 35.
- Pfalms. 77. 2.
- Matth. 27. 35.
- Pfalms. 21. 19.
- Matth. 22. 43.
44.
- Marc. 11. 16.
- Luc. 20. 41.
- di Samuelis, quo totus Psalmus decimus septimus representatur, & Davidi Auctori tribuitur. Tum capite sequenti egregium se ipse Israël Psalten appellat, quod non temere ab eo jactari docet Saulis historia. Psalmum item quartum supra centesimum, & deinde nonagesimum quintum capite decimo sexto libri Paralipomenon prioris repetitos, ac in unum conjunctos reperias; quemadmodum Origenes observavit in Prologo Tomorum in Canticum Canticorum, & in Epistola ad Africanum, Posterioris vero libri Paralipomenon septimo capite, extat Canticorum Davidis apertissima mentio: *Sacerdotes autem stabant in officiis suis, & Levita in organis carminum Domini, que fecit David rex ad laudandum Dominum: Quoniam in aeternum misericordia ejus, hymnos David canentes per manus suas.* Psalmum indicat centesimum quintum, cujus hoc est exordium: *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia ejus:* quod & capite quinto, atque item vicesimo libri ejusdem, & capite tertio libri prioris Efdrae, & decimo tertio libri Judith, & tricesimo tertio capite libri secundi Paralipomenon memorantur: ejus vero organa atque hymni vicesimo nono capite. Notabilis imprimis ille locus libri prioris Efdrae, quem mox attigi: *Fundato igitur à cæmentariis Templo Domini steterunt Sacerdotes in ornatu suo cum tubis, & Levita sibi Asaph in cymbalis, ut laudarent Deum per manus David regis Israël, & concinebant in hymnis, & confessione Domino: Quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia ejus.* Notabilis & ille è libro Ecclesiastici: *David de omni corde suo laudavit Dominum, & stare fecit cantores contra altare, & in sono eorum dulces fecit modos.* Necnon & illa è secundo Machabæorum: *Inferebantur autem in descriptionibus & commentariis Nehemia hæc eadem, & ut construens Bibliothecam congregavit de regionibus libros, & Prophetarum, & David: quibus Davidici hymni haud dubie significantur.* Toti etiam Psalterii versiculi in posteriorum Prophetarum, aliorumque sacrorum Scriptorum libris, tacito Auctoris nomine occurrunt. Initium Psalmi primi retulit his verbis Jeremias: *Benedictus vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit cum venerit aestus. Et erit felium ejus viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum.* Istud Isaïæ: *Quoniam non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te; germanum est illius è Psalmo sexto: Quoniam non est in morte qui memor sit tui; in inferno autem quis confitebitur tibi? Ex his decimi septimi Psalmi: Et comminam eos ut pulverem ante faciem venti: ut lutum platearum delebo eos, manifesto manavit illud libri secundi Samuelis: Delebo eos ut pulverem terra; quasi lutum platearum comminam eos atque confringam.* Est in libro Proverbiorum: *Initium vie bonæ facere justitiam; accepta est autem apud Deum magis quam immolare hostias: cui consimile est hoc Ecclesiastæ: Multo enim melior est obedientia, quam stultorum victimæ: hæc suppeditavit Psalmus quinquagesimus.* Unde illa Isaïæ: *Paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium, & videbunt omnes fines terra salutare Dei nostri? nempe ex illis Psalmi nonagesimi septimi: Salvavit sibi dextera ejus & brachium sanctum ejus. Viderunt omnes termini terra salutare Dei nostri.* Unde & ista transtulit Jeremias: *Tu autem Domine in aeternum permanebis, solium tuum in generationem & generationem? ex his nimirum centesimi primi Psalmi: Tu autem, Domine, in aeternum permanes, & memoriale tuum in generationem & generationem: Ait Isaïas: Ecce omnes quasi vestimentum conterentur: deinde: Cæli sicut fumus liquefcent, & terra sicut vestimentum atteretur: quippe scriptum legerat in centesimo primo Psalmo: Initio tu, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cæli. Ipsi peribunt, tu autem permanes, & omnes sicut vestimentum veterascent, & sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur.* Ait Amos: *Si descenderint usque ad infernum, inde manus mea educt eos: & si ascenderint usque in cælum, inde detraham eos: jam ante id cecinerat Psalteres: Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.* Comma hoc Psalmi centesimi quadragesimi secundi: *Collocavit me in obscuris, sicut mortuos seculi, sic expressit Jeremias in Threnis: In tenebris collocavit me, quasi mortuos sempiternos.* Plura hujusmodi adnotarunt Interpretes: sed hæc viro veritatis amanti, neque nimis pertinaci satis sane sint. Longe vero clarioribus testimoniis Libro huic fidem conciliant Novi Testamenti Scriptores. Quid his Matthæi disertius: *Ut impletur quod dictum erat per Prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à constitutione mundi: quæ è Psalmo septuagesimo septimo deprompta sunt: Quid & illis: Ut impletur quod dictum est per Prophetam dicentem: Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem: quæ habentur Psalmo supra vicesimum primo: Verum omni penitus ambage præcisâ sic ipse alibi: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? quæ apud Marcum & Lucam iisdem verbis referuntur.*

Alio loco apud Lucam sic Christus: *Necesse est impleri omnia quae scripta sunt in Lege* Luc. 24. 44.
Moyfi, & Prophetis, & Psalmis de me. Item Petrus Actorum primo: *Scriptum est enim in libro* Act. 1. 20.
Psalmorum: Fiat commoratio eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea, & episcopatum ejus
accipiat alter. Capite secundo sequenti quatuor è Psalmo decimo quinto commatia recitat;
 duo è Psalmo secundo, capite quarto; unum indidem, capite decimo tertio. Da-
 vidis quoque suffragio Paulus se tuetur Epistolae ad Romanos capite undecimo, &
 Epistolae ad Ebraeos capite tertio; ejusdem vero sententiam capite sequenti usurpat.

Jam si Ethnicorum ambiamus suffragia, hinc etiam nobis aliquid opis proveniet.
 Philopatridos Auctor, qui Luciano tribuitur, respexit ad verba isthaec è Psalmo cen-
 tesimo tertio: *Extendens caelum sicut pellem*, cum dixit: *καταρτύματος τριβου παρ' εμού,*
εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ ἐνεργόν ὡς δέριον ἐξήπλωσεν. Fidem habe documentis qui-
 bus ad religionem Christianam à me erudiris, siquidem vitam aeternam concupiscis: si ca-
 lum tanquam pellem expandit. Ex eodem Psalmo, in quo omnem styli sui ἀσπόμετρον ἡ
 ὁσος Propheta explicavit, nonnulla transtulit Numenius, quae ab Eusebio adnotata
 sunt. Translata sunt è Psalms in Orphica, quaedam alia, quae nec Eusebii diligen-
 tiam effugerunt. E celebri Psalmsi quinquagesimi effato, supra à nobis commemora-
 to, Charondæ Thuriorum legislatoris petitum illud reor, quod refert Porphyrius:
Ὅσοι ἡ χεῖρες τοῦ πορνέοντος θούριος τε ἡ δυνάμις, ὡν δὲ τὰς ἡ ἀγαθῶν ἀνδρῶν δικαίως
τε ἡ ἐργασίαι ἐννομεύουσιν. Dii non gaudent improborum sacrificiis & impensis, sed justis &
 rectis honorum virorum institutis. Commati huic è Psalmo quinquagesimo sexto: *Filii* Psalms 56. 5.
hominum, dentes eorum arma & sagittae, & lingua eorum gladius acutus, gemina est sen-
 tentia ista Solonis, quae linguam hominis nequam gladio esse acutiorem sciscit, & inter
 ejus effata fertur imprimis.

VII. His satis, ni fallor, comprobatis, superest ut aliqua diluamus pro more
 nostro argumenta, quae adversus propositas opiniones vel objecta jam sunt, vel ob-
 jici certe possunt. Primum inde petitur, quod uni Davidi Psalmorum opus inscribi
 solet, ac proinde ab uno Davide auctore profectum esse dicendum est. Id probant
 auctoritate Christi ipsius, qui cum ait apud Lucam: *Ipsè David dicit in libro Psalmo-*
rum: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, totum Psalterium Davidi vide-
 tur tribuere. Cui argumento sic occurrit, Davidis nomine Librum inscribi, qui ad
 plures pertinet; vel quod præcipuam Libri partem ipse condiderit, quemadmodum
 Ciceronianarum Epistolarum volumen, etsi aliorum plurimorum Epistolis constat, uni
 tamen Ciceroni, cujus est major Epistolarum pars, tribuitur; vel quod in priscorum
 hymnorum delectu, novorum adjectione, totoque musico instrumento adornando,
 Davidis ita enituit cura & industria, uti de ejus nomine tota Psalmorum congeries
 appellata sit. Qua responsione eo libentius utimur, quod eidem retundendo argumento
 ab Auctore Synopseos adhibetur. Quod autem scribit alio loco, amicos Ezechiae regis,
 ex ter mille Davidis Psalmis, centum & quinquaginta selegisse, reliquos vero ocului-
 se, id ita accipio, tria illa Psalmorum millia non à Davide lucubrata fuisse univèrsa,
 sed ab aliis scripta, ipsum in ordinem, suis etiam additis, disposuisse. Quanquam &
 id mihi parum videtur verisimile: cum certum sit Psalmos plerosque illuc deinde fui-
 se adjectos, qui nunc superfunt, ut demonstravimus; unde conficitur totidem è prio-
 ri numero detrahendos fuisse, ut semper numerus idem centum & quinquaginta
 constaret: quod vix sane credibile est. Adde Hilarium in Prologo, non Psalmos Da-
 vidis, sed librum Psalmorum appellandum decernere, atque ita ab Hieronymo &
 Augustino appellari.

VIII. Minime fugit Anabaptistas id argumentum, Psalmorum librum hac ratio-
 ne oppugnare solitos, quod Davidis sibi nomen non præscriberet: quod argumen-
 tum quam parum adversus nos valeat, perspicuum est; qui Librum uti Davidi ad-
 scriptum non esse fatemur, ita adscribi non debuisse pertendimus; quippe qui non
 eum solum, sed alios plerosque auctores habeat. Quod autem addunt, unicum Psal-
 mum decimum septimum vere esse Davidis, quippe qui ipsi tribuatur libro secundo
 Regum, capite vicefimo secundo, nos id non admittimus: nec enim minus vere Da-
 vidis est centesimus nonus, quem Davidis esse Christus ipse docet; & alii quem ei-
 dem lemmata in codicibus Ebraicis, Græcis, & Latinis præfixa assignant.

IX. Constat tertium argumentum ex hac clausula in qua desinit Psalms se-
 ptuagesimus primus: *Defecerunt laudes David filii Jesse*: unde effici videtur superiores
 Psalmos esse Davidis, sequentes vero aliorum. Hoc telo libri Psalmorum dignitatem
 impugnabat Johannes Bodinus, ex persona Salomonis Judæi, in tetro & exitiali opere
 De abditis rerum sublimium arcanis. Cui argumento simile cudi potest ex his verbis,
 quae capite vicefimo tertio libri secundi Regum Psalms Davidis decimum septi-
 mum capite præcedenti descriptum excipiunt: *Hac autem sunt verba David novissima:*

Aa ij

Luc. 24. 44.
 Act. 1. 20.
 Act. 2. 25, &
 seq.
 Act. 4. 15.
 Act. 13. 33.
 Rom. 11. 9.
 Ebr. 3. 7. & 4.
 12.
 Psalms. 103. 3.
 Euseb. Præp.
 libr. 11. & 12.
 Psalms 50. 18.
 & seq.
 Porphyt. ὁσὸς
 εἰς τὸν οὐρανόν.
 libr. 2.
 Psalms 56. 5.
 Refeantur
 argumenta
 Adversario-
 rum
 Primum ar-
 gumentum.
 Luc. 20. 42.
 Hieron. Epist.
 ad Sophr.
 August. de ci-
 vit. Dei libr. 17.
 cap. 14.
 Secundum
 argumentum.
 Matth. 22. 43;
 44.
 Tertium ar-
 gumentum.
 Bodin. De ar-
 can. libr. 5.

unde non absque similitudine aliqua veri concludi potest, non plures quam septemdecim Psalmos Davidem lucubrasse. Prius argumentum sic discutimus, postremum quidem Psalmum septuagesimum primum à Davide fuisse compositum, cum regnum Salomoni filio jamjam moriturus transcriberet; at extra ordinem in Psalmorum serie fuisse collocatum. Posterius vero sic excipitur, vel ex clausula Psalmi illius septuagesimi primi apparere non in decimo septimo Davidem loquendi vel canendi finem fecisse; neque vero adnotationem illam, *Hac autem sunt verba David novissima*, ad antecedentia, verum ad sequentia pertinere.

Disputatur de Psalterio Salomoni à Johanne Ludovico de La Cerda edito.

X. De Psalmorum συλλογή agentibus nobis, minime prætermittendum est Salomonis Psalterium, ex Augustana Bibliothecæ vetustissimis membranæ ab Andrea Schotto descriptum, à Johanne Ludovico de La Cerda è Græco sermone Latine redditum, & cum ejusdem Scholii editum. Constat illud Psalmis octodecim, Græce scriptis, ita tamen ut Ebraicum & Septuaginta Senum styllum referant. Salomonis nomen præfixum gerunt, his verbis: *Ψαλμὸς τοῦ Σαλωμῶν*. Quid de his statuat Cerdanus incertus hæret, atque eo demum inclinatur, ut vel Salomonis, vel viri sacrarum literarum peritissimi, ex Salomonis persona differentis, factum esse statuat. Ego vero Salomonis esse præcisè nego: nec enim tam augustum sacre antiquitatis monumentum, tamdiu, tantisque in tenebris jacuisse posse puto, ut aut Judæorum recentiorum ac veterum diligentiam effugeret, aut præcorum Ecclesiæ Patrum, aut piorum hominum, aut doctorum denique, tam sedula cura scrutantium quæcumque ad sacra studia promovenda pertinerent. Nam quis putet tam venerandas sacrorum Codicum reliquias nulla aura afflavisse Origenem, aut Pamphilum, aut Eusebium, aut Hieronymum, qui tanto studio præcorum sanctorum Voluminum exemplaria & interpretationes undique comparaverant? Tutius utique credi potest, Hellenistæ alicujus opus esse, hominis in Librorum sacrorum lectione detriti, plurimaque cum ex Davidicis Psalmis, tum ex Isaiâ, & Ezechiele, & ahunde etiam ad id opus mutuati. Ejusmodi enim figmentis sæpe industriam suam exercuisse Hellenistæ eruditi sciunt. Tempus assignare promptum non est: aliquanto tamen post Christi tempora scriptum reor; alioquin ad notitiam sanctorum Patrum pervenisset. Salomonis autem personam Auctor assumpsit, quod Psalmos complures à Salomone scriptos intercidisse sciret: non ut Lectoribus faceret fucum, & ab incautis pro genuina Salomonis lucubratione haberet vellet, sed ut se ad imitationem Salomonis componeret, & ea ex illius persona proferret, quæ ipse proferre potuisset. Id indicat lemma istud, *Ψαλμὸς τοῦ Σαλωμῶν*. Non enim is titulus, ut dixi, Salomonis hunc esse Psalmum ostendit, cui præfixus est, sed Salomoni esse adscriptum, ejusque personæ accommodatum. Quod autem à Judæo proficisci hoc opus potuisset negat Cerdanus, quia quæ de Christo vaticinatur, religionem Christianam adversus Judæos firmant, de nihilo est; nam & ei quem expectant Messia eadem Judæi tribuunt, & in Prophetarum libris similia reperiuntur. Quod de octodecim illis Psalmis à me dictum est, idem de eo Psalmo dicendum arbitror, quem extra centum & quinquaginta Canonicorum numerum exhibent editiones Septuaginta Interpretum, & Horologia Græcorum, quemque Synopsos Auctor commemoravit, aliis de eo altum silentibus.

DE LIBRO PROVERBIORUM.

- I. *Disputatur de Auctore libri Proverbiorum. Variæ opiniones proponuntur.*
- II. *Compositio Libri hujus, unius esse videtur Salomonis, compilatio multorum posterioris ævi, ordo & constructio Esdræ.* III. *Probatum ejus γρηγορίας & antiquitas.* IV. *Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum.* V. *Secundum argumentum.* VI. *Tertium argumentum.*

Disputatur de auctore libri Proverbiorum. Variæ opiniones proponuntur.

I. **H**ACTENUS per nubila fere & caliginem sanctorum Codicum Auctores internovimus: sic tamen ut etiam agnovimus. Nunc vel perplexarum disquisitionum tricas elucati, vel primæ & obscuræ vetustatis prætergressi tenebras, in luce deinceps paulo majori versabimur, nobisque Scriptores sacri se ipsi apertius cognoscendos dabunt. Libri quidem Proverbiorum auctorem se in fronte operis profiteretur Salomon: *Parabola, inquit, Salomonis, filii David, regis Israël*. Tum ab his verbis initium ducit vicesimum quintum caput: *Hæ quoque Parabola Salomonis, quas transfulerunt viri Ezechia, regis Juda*: quæ sic intelligo, sequentes Parabolas esse